ÉS URGENT REPENSAR EL MÓN LOCAL.

Opinió | 09-09-2013 | 11:28

L?administració local, tot i ser una de les més valorades, necessita una renovació i una adequació a les expectatives que els ciutadans del segle XXI tenen respecte a qui ha de gestionar l'àmbit públic. El paper que han tingut els ajuntaments des de l?arribada de la democràcia ha estat fonamental, i em sembla que avui en dia ningú ho discuteix. Però estic convençut que ha arribat el moment de revisar el seu funcionament i millorar la seva eficàcia i eficiència. Els ciutadans reconeixen aquesta administració com la primera línia de relació entre administració i administrats i, per tant, la valoració del seu funcionament pot aportar molt per restablir la necessària confiança cap el món polític.

Perquè dic que cal una reforma? En general, el món local s?ha esforçat per no deixar sense resposta cap de les necessitats i peticions que li han arribat directament dels ciutadans. De fet, aquesta és una de les seves fortaleses: la facilitat d?accés i la possibilitat de parlar directament amb qui té la possibilitat de decidir. Ara bé, aquesta dinàmica ha portat a augmentar els serveis que presta l?administració local sense un finançament adequat. I no només això: la mateixa dinàmica ha comportat la duplicació o la multiplicació d?administracions responsables. També una absurda competència entre ajuntaments per oferir els millors serveis als seus ciutadans ha contribuït a dificultar el seu correcte funcionament. Només ha faltat que la situació econòmica hagi posat clarament de manifest la insuficiència de mitjans per continuar prestant uns serveis als quals la població està acostumada i exigeix, per fer més evident la necessitat de la reforma. I, això, ho saben tant el govern espanyol com el govern català. I una gran majoria de la població.

Ja disposem dels primers esborranys d'aquest projecte de reforma, formulats pels executius espanyol i català, i ara el que caldrà serà llegir-ne atentament la lletra petita. De moment, el projecte de llei de Racionalització i Sostenibilitat de l?Administració Local, aprovat recentment pel Consell de Ministres, esdevenia un atac frontal a l?autonomia municipal. El mateix Consell d?Estat l?ha esmenat i la Generalitat s?ha afanyat a deixar clar que l?Estatut atribueix les competències en matèria del món local en exclusiva a la Generalitat. Efectivament, el nostre govern ha presentat la seva pròpia llei de règim local desenvolupant, així, les previsions del text estatutari. En pocs dies, veurem el seu tràmit parlamentari i esperem que, ben aviat, disposem d?una normativa que respongui a la necessitat de la seva aplicació.

La reforma de l?administració local és urgent i, al meu entendre, ha d?abastar clarament tres

aspectes. En primer lloc, necessita una clarificació de funcions. Les competències del mon municipal han de quedar clarament delimitades. En segon lloc, cal definir i garantir el seu finançament d?acord amb aquestes funcions. I, en tercer lloc, aquest nova organització i aquest finançament ha de permetre la modernització de les seves estructures perquè sigui més eficient.

I quines han de ser les funcions dels ajuntaments? Simplement, les que gestionades des de la proximitat son més eficients. Això no vol dir que cada ajuntament hagi de gestionar tots aquests serveis de proximitat, sinó que l?esperit de mancomunar serveis i responsabilitats ha de ser un signe identificatiu d?aquesta nova organització.

N?estic convençut que clarificar les funcions del món local obliga a disminuir els nivells d?administració. Se?m fa difícil pensar en mantenir nivells i repartir les competències. Segurament resultaria més car i menys eficaç. Per això, el sentit comú i el coneixement de les diverses administracions em porta a la conclusió que tres nivells són més que suficients: Govern, Vegueries o Consells Comarcals i Ajuntaments.

Per què dic Vegueries o Consells Comarcals? Si les Vegueries suposen només un canvi nominal en relació amb les Diputacions, ben poc haurem avançat. Em fem prou avui amb un canvi de nom? Crec, sincerament, que no. Tot i l?enorme complexitat de la seva eliminació en el context actual dins l?Estat, si les Diputacions desapareguessin, també crec que caldria repensar els Consells Comarcals. Té sentit que cada comarca en tingui un? Em fa l?efecte que, a Catalunya, en decidir la nostra pròpia administració, vàrem caure en l?error d?aquell cafè per a tothom de la transició, que tant havíem criticat a l?hora de repartir les autonomies.

I arribo als ajuntaments. La reforma torna a posar sobre la taula un debat molt antic i mai resolt: cal fusionar o suprimir ajuntaments? Parlem-ne, però seriosament. Sóc del parer que els pobles no han de desaparèixer, que la seva toponímia és part indestriable de la nostra identitat i del nostre sentiment de pertinença. Però no confonguem pobles amb ajuntaments. Conservem els noms dels nostres pobles, però no tinguem prejudicis per fer desaparèixer molts ajuntaments per convertir-los en unitats administratives més grans, més coherents, més eficaces i eficients. I més eficients, no ho oblidem, vol dir menys cares pels contribuents.

Simultàniament a aquesta visió més economicista, l?eficiència l?hem de saber situar en una millor prestació dels serveis. En posaré alguns casos, ben diferents. Per exemple, en la normalització plena de l?ús de les tecnologies digitals al servei dels ciutadans. O en la coordinació entre ajuntaments per racionalitzar la implantació d?equipaments, o per decidir criteris urbanístics i de creixement. Massa vegades donem la impressió que, en lloc de col?laborar, com deia abans, ens fem la competència.

Per últim, cal professionalitzar la gestió, en diversos nivells. Els polítics elegits democràticament marquen el model i la línia a seguir. Els tècnics i directius executen les decisions conforme a la llei, obligant-se a aconseguir els objectius marcats. I el nivell més pròxim al ciutadà, les persones que ens atenen en el dia a dia, que han de ser facilitadores de les demandes ciutadanes. De la professionalitat d?aquests últims, segurament, en depèn bona part de la imatge que la ciutadania en pugui tenir d?un ajuntament.

No puc acabar sense una reflexió final. La reforma del món local es fa més necessària que mai, però avui no ens podem permetre equivocar-nos. I ens equivocaríem si aquesta reforma la penséssim en clau d?equilibris polítics, de dalt cap a baix, al servei d?un sistema que -abans que ningú més- els mateixos polítics hem de saber regenerar. En definitiva, la reforma del món local

s?ha d?entendre i percebre des de la societat com un pas endavant per fer de Catalunya un país cada vegada més avançat, més pròsper i més lliure.

Autor: Josep Maria Corominas/GN